

Situacijska nega in gojenje visokogorskih gozdov

V maju smo se v sklopu raziskovanja nege mladega gozda udeležili štiridnevne delavnice o situacijski negi ter gojenju visokogorskih gozdov v organizaciji dr. Petra Ammanna (Kanton Aargau) in prof. dr. Jean-Jacquesa Thormanna (Hochschule für Agrar-, Forst-, und Lebensmittelwissenschaften), vodilnih švicarskih strokovnjakov s tega področja.

Najprej so nam v kantonu Aargau predstavili situacijsko nego, ki temeljni na načelu biološke racionalizacije. V Švici slednjo raziskujejo že od 90-tih let prejšnjega stoletja. Bistvo načela racionalizacije je, da nego sestojev izvajamo v pomenu pospeševanja tistega, kar do določene mere pospešuje že narava sama. Posledično je prvo

vodilo pri izbiri dreves, ki jih pospešijo, vitalnost drevesa; drugo kakovost, ki jo opredeljujejo kot dolžino čistega debla (6–8 m), ter tretje razdalja med izbranci, pri čemer pospešujejo izbrance na končnih razdaljah. Čas prvega poseganja je odvisen od zmesi, svetloljubnosti in vzgojlivosti drevesne vrste; na primer: pri češnji v zmesi z drugimi plemenitimi listavci je potrebno dokaj zgodnje ukrepanje (slika 1), medtem ko je v bolj ali manj čistih sestojih bukve lahko prvo ukrepanje zamaknjeno tudi za več desetletij. Zelo pomembno je, da v prostorih med izbranci ne ukrepamo zaradi ohranjanja kolektivne stabilnosti. Poleg sestojev s številnimi izbranci češnje in oreha smo si ogledali tudi sestoje z javorovimi izbranci ter smrekove sestoje s primesjo duglazije in macesna. Še posebno zanimiv je bil ogled nenegovanih, spontano nastalih sestojev po orkanih Vivian in Lothar, za katere je značilna precejšnja diferenciacija nosilcev sestojne stabilnosti ter na splošno zanimiva zmes svetloljubnih vrst, zadovoljive kakovosti. Opazne so bile posamezne celice z zelo razvejenimi drevesi.

V drugem delu delavnice, smo si ogledali način dela gozdarskega obrata (Forstbetrieb Jura), ki gospodari na območju s pribl. 1000 ha gozdov, pri čemer v okviru gospodarjenja eno podjetje skrbi za vse "faze" gozdarstva; od sadnje, gojenja, odkazila pa vse do sečnje in prodaje lesa. Velika zanimivost obiskanega obrata je v tem, da že okoli 30 let gospodarijo po načelih trajnega gozda (nem. *Dauerwald*), pri čemer se v gozdove vračajo vsakih 6 let ter z jakostjo poseka pribl. 20 % lesne zaloge. Bistveno pri njihovem načinu gospodarjenja je tudi to, da sečnjo izvajajo izključno v zimskem času, nego pa v poletnem. V primeru pomanjkanja dela v poletnem času opravljajo tudi vrsto drugih dejavnosti kot npr. košenje trave, skrb za okolico ter arboristično dejavnost.

V tretjem delu delavnice smo si ogledali visokogorske smrekove gozdove (Saanen, kanton Bern), ki so po veliko-površinski ujmi nastali v kombinaciji naravnega in umetnega pomlajevanja. Pri tem so nekatere dele gozdov že preredčili, tisti v višjih legah, pa so že od nastanka prepuščeni

Slika 1: Ciljno drevo češnje, pri starosti 17 let s prstnim premerom 22 cm (foto: D. Arnič)

Slika 2: Trajni gozd bukve, jelke in smreke, v katerega vnašajo graden v manjših skupinicah zaradi prilagajanja na toplejše podnebje (foto: D. Arnič)

naravnemu razvoju. Na terenu so nam predstavili redčenje šopov in skupin, ki je v tovrstnih gozdovih zelo primerno. Pri tem šop dreves obravnavajo kot eno biološko skupino ter jo pospešujejo kot en osebek. To se, glede na švicarske izkušnje, odraža v bistveno večji odpornosti ter stabilnosti gozdov.

Na delavnici, smo podrobneje spoznali načela nekoliko drugačnega gospodarjenja, ki v Sloveniji še niso uveljavljena, čeprav jih tudi pri nas že dlje časa preizkušamo. Izpopolnjevanje nege zahteva dolgoročno spremljanje poskusov z različnimi obravnavami. Vendar je poleg tega zelo pomembno, da si lahko takšne poskuse ogledamo v tujini, naše izsledke izmenjamo s tujimi strokovnjaki in s tem pridobimo kakšno dodatno izkušnjo. Posledično po delavnici na predstavljene načine nege gledamo z drugačne strani, kot pa če bi si jih morali predstavljati sami. Iskreno se zahvaljujem obema organizatorjema delavnice in Pahernikovi ustanovi, ki mi je z subvencioniranjem omogočila udeležbo na delavnici v Švici.

Slika 3: Šop smrek v visokogorskem smrekovem gozdu (foto: D. Arnič)

Domen ARNIČ, dipl. inž. gozdarstva (VS)